

HJALMAR GULLBERG

Månadens poesipod ägnas Hjalmar Gullberg (1898–1961) med anledning av att Nordstedts återutger hans samlade dikter. Skådespelaren och sångaren Sofia Berg-Böhm, kritikern och författaren Göran Sommardal samt undertecknad porträtterar poeten utifrån tio dikter valda ur alltifrån debuten *I en främmande stad* (1927) till den sista diktsamlingen *Ögon, läppar* (1959).

I en av de böcker av Hjalmar Gullberg som jag trots otaliga utrensningar bevarat i decennier men aldrig annat än flyktigt intresserat mig för, fann jag nyligen ett urklippt och omsorgsfullt hopvikt "hemma hos"-reportage. Det framgår inte men jag gissar att det kommer från *Idun* eller möjligen *Vecko-Journalen*. Den berömda journalisten Eva Hökerberg hälsar på hos änkegrevinnan Greta Thott som står i begrepp att bryta upp hennes och Hjalmar Gullbergs eleganta hem i villa Bergsgården på Djurgården, som de hyrde av Svenska Akademien. Fotona i reportaget, i synnerhet det av biblioteket, antyder att här bodde en som visste att njuta av livet; skönhet, bekvämlighet och elegans.

Det förefaller som om Hjalmar Gullberg hade det oförskämt lätt för sig trots på många vis traumatiska livsomständigheter. Han var snygg, han var rik, han var lärd, berest och när inspirationen slog till rann de mest välljudande verser ur hans penna som sången ur en näktergals näbb. "Bland De Aderton var kanske Hjalmar Gullberg den elegantaste, den mest representativa. Han hade till vardags den prydligast knutna soignerade slipsen och i gala bar han frack och ordnar med självfallen stil", skriver Hökerberg.

Förlaget Nordstedts återutger i dagarna Hjalmar Gullbergs samlade dikter i en vacker volym, med förord av Lotta Olsson. Kanske banade förra årets succé med Anna-Greta Wide-utgåvan vägen för satsningen. Men bilden är större än så och omfattar nog båda poeterna. En omvärdering av 1900-talets svenska

poesihistoria tycks långsamt äga rum. Efterkrigstidens massivt dominerande perspektiv, med utgångspunkt i modernismens genombrott, som genererat metervis av doktorsavhandlingar, monografier, antologier och universitetskurser håller långsamt på att vika.

Också poeterna tycks i vår tid alltmer överge den poesi som i utbyte mot läsarens fulla och tålmodiga koncentration lovar särskildhet, tankedjup och Sanning. Istället odlas såväl på parnassen som i buskarna omkring en poesi som spelar ned anspråken, som söker det flyktiga och gestiska, berättelsen och vittnandet, men också elegans och njutning. Bundna former är på väg tillbaka, inte bara bland omskrivna poeter som Jonas Gren och Malte Persson, utan framförallt bland nätets poesientusiaster.

Men skiftet ska nog inte främst förstås i formella termer. Det är, tror jag, inget mindre än själva föremålen för historieskrivningen som långsamt håller på att omdefinieras. De objektiva verk som den gängse litteraturhistorien och filologin ordnar är på väg att ersättas av ett uppmärksamhetsgrundat verkbegrepp som bättre överensstämmer med hur litteraturen är till för oss i vår tids medieekonomi, där ett obegränsat utbud alltid finns tillgängligt via våra digitala proteser. Hjalmar Gullbergs catchy dikter har därför alla möjligheter att på nytt göra mode.

Poeten ter sig nutida också i ett annat avseende. Han hade, skulle man kunna säga, en stor och hängiven skara "följare", just en sådan som i vår offentlighet tycks vara om inte den enda så den snabbaste vägen till framgång. Hökerbergs reportage är ett uttryck för det. Hjalmar Gullberg var en stjärna, en diktare som visste att spela på publikens projektiva begär och drömmar. Den utackorderade proletärungen blev överklassens "eget språkrör", som Lars Gustafsson skriver i *Författarnas Litteraturhistoria*. Men han blev förstas mycket mer än så. Gullbergs dikter ter sig, lästa idag, tvärt om som socialt och psykologiskt komplexa. De talar ur och om ett liv som började och slutade i det klandestina, men som också ägde rum i det genuint biografiska, i livet som skrift och skriften som liv. Det kulturella modus som kanske mer än något annat präglar vår egen flyktiga och nervösa epok.

Magnus William-Olsson